

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวความคิด

ทฤษฎีและแนวความคิด

ทฤษฎีและแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ
2. แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม และแนวความคิดเกี่ยวกับระบบมาตรฐาน ISO 14000

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ

James A.F. Stoner และคณะ ให้ความหมายว่า การจัดการคือกระบวนการวางแผน จัดองค์กร นำองค์กร และควบคุมงานของสมาชิกในองค์กร หรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร¹¹

ธงชัย สันติวงษ์ ให้ความหมายว่า การจัดการหรือการบริหาร หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้นำกลุ่มซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคนและวัตถุ สามารถประสานเข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้ และขณะเดียวกันก็ต้องจัดการนำองค์กรให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุด¹²

2. แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development : WCED) ระบุว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ความสามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการของคนในยุคปัจจุบัน โดยไม่ขัดขวางหรือทำลายความสามารถของคนในยุคต่อไปที่จะตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง¹³

¹¹ Stoner , Jame A.F. et al, *Management*, 6th ed. (Newjersy : Prentice-Hall, Inc., 1995), p. 7.

¹² ธงชัย สันติวงษ์, *องค์การและการบริหาร* (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2539), หน้า 26.

¹³ กระทรวงการต่างประเทศ, *แผนปฏิบัติการ 21 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน* (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2537), หน้า 4.

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์¹⁴ กล่าวว่า คำ Sustainable ถูกนำมาใช้ควบคู่กับ Development มากที่สุด โดยทั่วไปจะมองกันว่าการพัฒนาแบบยั่งยืน คือยุทธศาสตร์การพัฒนาที่นำเอาทรัพยากรทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ มนุษย์ การเงิน และกายภาพ มาจัดการเพื่อก่อให้เกิดความมั่งคั่ง ความอยู่ดีกินดี และความสุขสมบูรณ์ที่เพิ่มขึ้น โดยการพัฒนาที่ยั่งยืนจะขึ้นอยู่กับการจัดการทางสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องและเหมาะสม หรือโดยสรุปคือการพัฒนาที่อยู่ภายใต้ขีดจำกัดทางนิเวศน์

โดยสรุป การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง รูปแบบการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการและประโยชน์สุขของคนทั้งในยุคปัจจุบันและอนาคตอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม โดยระมัดระวังมิให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจทั้งในยุคปัจจุบันและอนาคต

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม และแนวความคิดเกี่ยวกับระบบมาตรฐาน ISO 14000

3.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

R.G.A. Boland¹⁵ ให้คำจำกัดความของการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Management) ว่าหมายถึง การจัดการกิจกรรมต่างๆ ภายใต้ความสามารถที่จำกัดในการปรับตัวเองของสิ่งแวดล้อม และคำนึงถึงปัจจัยทางนิเวศวิทยาเป็นการบริหารกิจการเพื่อความอยู่รอด ผลกำไร ความก้าวหน้า และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเน้นการป้องกันมากกว่าการแก้ไข

ประสิทธิ์ นีรัตศยกุล¹⁶ ให้ความหมายว่า การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดการที่เน้นถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการจัดการภายในซึ่งจะต้องเตรียมแผนการดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป หรือตอบโต้ภาวะการแข่งขันได้อย่างรวดเร็ว โดยมีการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม

¹⁴ ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, *สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา* (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538). หน้า 92.

¹⁵ Boland, R.G.A. (ed.), *Environmental Management Training ; Book 1. General Environmental Management*, (Geneva : The International Labour Office, 1992), BG. 4.

¹⁶ ประสิทธิ์ นีรัตศยกุล, *สิ่งแวดล้อมศึกษา*, เอกสารวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2532, หน้า 7.

3.2 แนวความคิดเกี่ยวกับระบบมาตรฐานว่าด้วยการจัดการสิ่งแวดล้อม หรือ ISO 14000

ISO 14000 คือมาตรฐานที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่มหลักด้วยกัน คือ มาตรฐานของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม มาตรฐานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และมาตรฐานที่เป็นเครื่องมือในการประเมินตรวจสอบ โดยมาตรฐาน 3 กลุ่มดังกล่าวมีความสัมพันธ์กัน ดังแผนภาพที่ 2-1

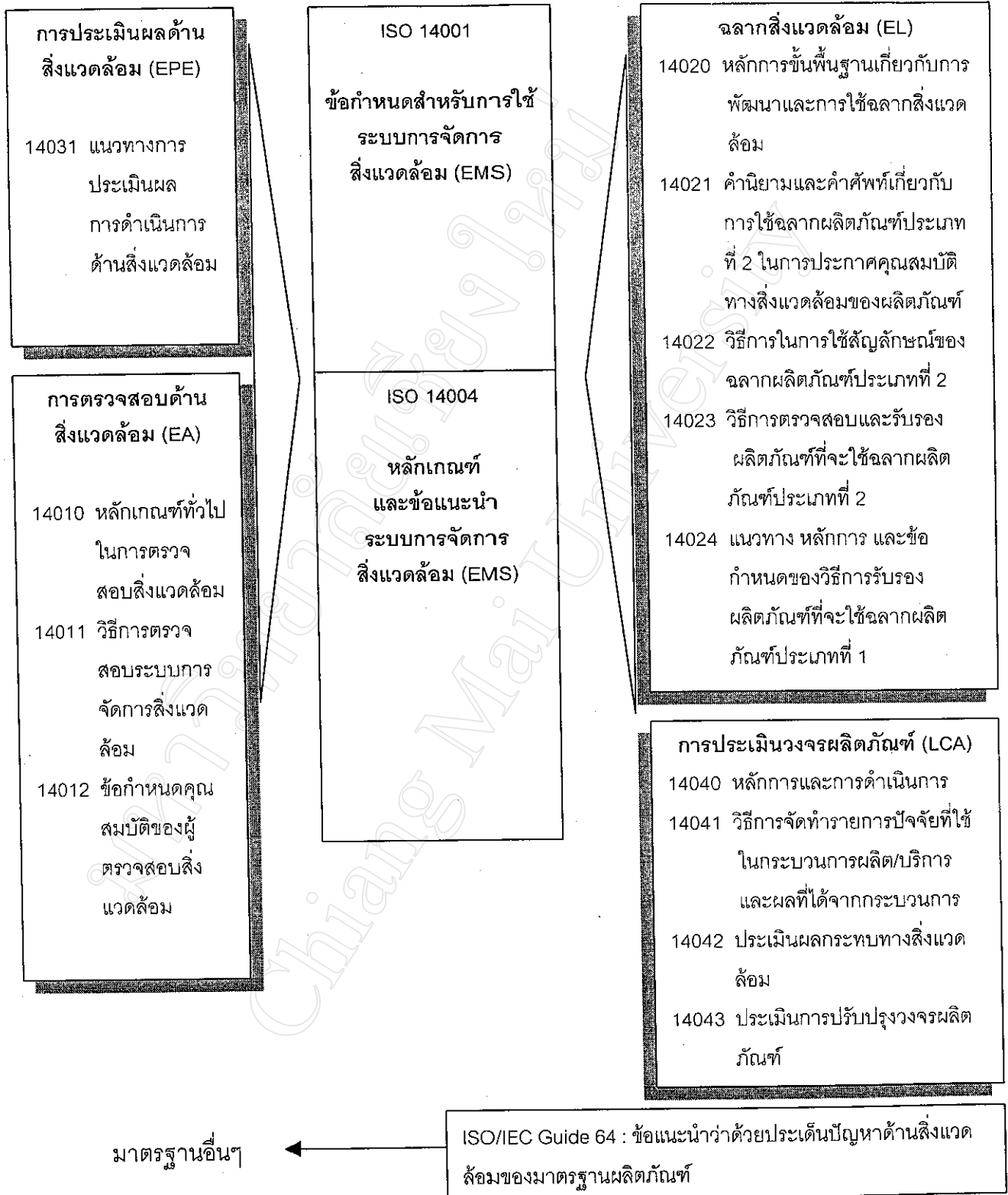
---

¹⁷ สุเทพ วีรศาสตร์, ISO 14000 มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2541), หน้า 6-1 – 6-9.

เกี่ยวกับการตรวจสอบ

การจัดการระบบในหน่วยงาน

เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

แผนภาพที่ 2-1 ความสัมพันธ์ของมาตรฐาน ISO 14000 แต่ละฉบับ

ที่มา : สุเทพ ธีรศาสตร์, ISO 14000 มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม, 2541 : 6-2.

มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 กลุ่ม ได้มีการกำหนดเป็นอนุกรมมาตรฐาน ดังนี้

ISO 14001, ISO 14004 :	มาตรฐานว่าด้วยระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม
ISO 14010-14012 :	มาตรฐานว่าด้วยการตรวจสอบสิ่งแวดล้อม
ISO 14020-14024 :	มาตรฐานว่าด้วยฉลากเพื่อสิ่งแวดล้อม
ISO 14031 :	มาตรฐานว่าด้วยการประเมินผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม
ISO 14040-14043 :	มาตรฐานว่าด้วยการประเมินวงจรของผลิตภัณฑ์
ISO 14050	คำศัพท์และนิยาม
ISO/IEC Guide 64 :	ข้อแนะนำว่าด้วยประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของมาตรฐานผลิตภัณฑ์

3.2.1 ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Management Systems)

ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง ระบบการจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อมที่มีโครงสร้างหน้าที่ ความรับผิดชอบที่ชัดเจน วิธีการ กระบวนการ และทรัพยากรอย่างเพียงพอในการดำเนินการ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม 5 ประการ และสอดคล้องกับทฤษฎีการจัดการที่ Stoner ได้ให้ความหมายไว้ ในด้านการวางแผน การจัดองค์กร และการควบคุมการทำงานของสมาชิกในองค์กร ดังที่กล่าวมาข้างต้น คือ

- (1) การกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม และความมุ่งมั่นในการดำเนินการของผู้บริหารระดับสูง
- (2) การวิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อม กฎหมาย พันธะกรณีทางสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อดำเนินการ
- (3) การจัดทำแผน วิธีการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และบรรลุถึงเป้าหมาย
- (4) การตรวจสอบ / ควบคุม จัดประเมินผลการดำเนินการตรวจสอบทั้งในแง่ระบบและผล การดำเนินงานและหามาตรการในการปรับปรุงแก้ไข
- (5) ทบทวนการดำเนินการที่ผ่านมาโดยระดับบริหาร โดยเปรียบเทียบกับนโยบาย วัตถุประสงค์ ทบทวนเป้าหมายที่วางไว้และปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

อนุกรมมาตรฐานฉบับนี้ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน คือ

ISO 14001 คือ ข้อกำหนดสำหรับการใช้ระบบมาตรฐานของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม และแนวทางในการนำข้อกำหนดไปใช้ในองค์กร ซึ่งได้ประกาศใช้แล้วในเดือนกันยายน 2539

ISO 14004 คือ หลักเกณฑ์และข้อแนะนำ สำหรับเป็นแนวทางเกี่ยวกับหลักการของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและการประยุกต์ใช้ในองค์กร โดยได้ประกาศใช้แล้วในเดือนกันยายน 2539

3.2.2 การตรวจสอบสิ่งแวดล้อม (Environmental Auditing)

การตรวจสอบสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือในการตรวจประเมินการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงานทางด้านสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากการเป็นอนุกรมหนึ่งของมาตรฐาน ISO 14000 แล้ว ประเทศต่างๆ ทั้งในสหรัฐอเมริกา แคนาดา และสหภาพยุโรปได้ให้ความสนใจในการตรวจสอบสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีแรงผลักดันจากภาครัฐบาลและองค์กรเอกชน ทำให้บริษัทต่างๆ ต้องมีการจัดการทำการตรวจสอบสิ่งแวดล้อมภายในองค์กรของตนมากขึ้น

การตรวจสอบสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบตาม ขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้โดยการประเมินจากหลักฐานที่พบ เพื่อพิจารณาว่าองค์กรนั้นได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดทางสิ่งแวดล้อมที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ และรวมทั้งการรายงานผลการตรวจสอบที่ได้ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งอนุกรมมาตรฐานฉบับนี้ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

ISO 14010 คือ หลักเกณฑ์ทั่วไปในการตรวจสอบสิ่งแวดล้อมซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการตรวจสอบสิ่งแวดล้อมหลายๆ รูปแบบ โดยได้ประกาศใช้แล้วในเดือนตุลาคม 2539

ISO 14011 คือ วิธีการตรวจสอบระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ที่ใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมซึ่งครอบคลุมถึงการวางแผน วิธีการดำเนินการตรวจสอบ และตรวจสอบผลการดำเนินงานทางสิ่งแวดล้อมว่าเป็นไปตามมาตรฐานของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมหรือไม่ โดยมีการประกาศใช้เมื่อเดือนตุลาคม 2539

ISO 14012 คือ ข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบสิ่งแวดล้อมและหัวหน้าผู้ตรวจสอบสิ่งแวดล้อม ซึ่งครอบคลุมถึงผู้ตรวจสอบสิ่งแวดล้อมภายในองค์กรและผู้ตรวจสอบสิ่งแวดล้อมอิสระ โดยได้มีการประกาศใช้เมื่อเดือนตุลาคม 2539

3.2.3 ฉลากเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Labeling)

เนื่องจากในปัจจุบันนี้มีโครงการฉลากเพื่อสิ่งแวดล้อม หรือฉลากเขียวใช้อยู่ไม่ต่ำกว่า 25 ประเทศด้วยกันรวมทั้งประเทศไทยด้วย ฉลากเพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นฉลากที่มอบให้แก่ผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมน้อยกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน และมีคุณภาพการใช้งานอยู่ในระบบมาตรฐานเดียวกัน ผลิตภัณฑ์ที่กล่าวถึงนี้ หมายถึงสินค้าและบริการต่างๆ ไป ยกเว้น ยา เครื่องดื่ม และอาหาร เนื่องจากผลิตภัณฑ์ 3 ประเภทที่กล่าวมาเกี่ยวข้องกับสุขภาพ ความปลอดภัยมากกว่าด้านสิ่งแวดล้อม การออกฉลากเพื่อสิ่งแวดล้อมจะสร้างความสับสนให้แก่ผู้บริโภคได้

ฉลากเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ใช้ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

ประเภทที่ 1 (Type 1) เป็นฉลากที่ดำเนินการโดยองค์กรอิสระ มอบให้กับผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติตรงกับข้อกำหนดทางสิ่งแวดล้อมที่องค์กรกำหนด โดยส่วนใหญ่จะมีเงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมหลายข้อด้วยกัน

ประเภทที่ 2 (Type 2) เป็นฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมด้วยความมุ่งหมายเฉพาะด้าน โดยปกติแล้วผู้ผลิตจะเป็นผู้ติดฉลากเอง

ประเภทที่ 3 (Type 3) มีลักษณะเป็นฉลากบอกรายละเอียดให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน ปริมาณ มลพิษที่เกิดขึ้น เป็นต้น มีลักษณะคล้ายกับฉลากโภชนาการของอาหาร

อนุกรมมาตรฐานฉบับนี้ ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน คือ

ISO 14020 หลักการขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้ฉลากสิ่งแวดล้อม

ISO 14021 คำนิยาม และคำศัพท์เกี่ยวกับการใช้ฉลากผลิตภัณฑ์ประเภทที่ 2 ในการประกาศคุณสมบัติทางสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์

ISO 14022 วิธีการในการใช้สัญลักษณ์ของฉลากผลิตภัณฑ์ประเภทที่ 2

ISO 14023 วิธีการตรวจสอบและรับรองผลิตภัณฑ์ที่จะใช้ฉลากผลิตภัณฑ์ประเภทที่ 2

ISO 14024 แนวทาง หลักการ และข้อกำหนดของวิธีการรับรองผลิตภัณฑ์ที่จะใช้ฉลากผลิตภัณฑ์ประเภทที่ 1

ISO 14025 แนวทาง หลักการ และข้อกำหนดของวิธีการรับรองผลิตภัณฑ์ที่จะใช้ฉลากผลิตภัณฑ์ประเภทที่ 3

3.2.4 การประเมินผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Evaluation)

การประเมินผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของผู้บริหารที่ใช้ในการประเมินว่าองค์กรนั้นๆ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในองค์กรทุกองค์กร ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมหรือไม่ สำหรับองค์กรที่มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่แล้วนั้นควรจะประเมินผลการดำเนินงานโดยเปรียบเทียบกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายทางด้านสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ ส่วนองค์กรที่ยังไม่มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถนำการประเมินผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมไปช่วยในการหาปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและการตั้งข้อกำหนดในการประเมินผลการจัดการกับปัจจัยดังกล่าว ซึ่งขณะนี้ไม่มีเพียง 1 มาตรฐาน คือ

ISO 14031 (Environmental Management – Environmental Performance Evaluation – Guideline) เป็นแนวทางในการออกแบบและการใช้ประโยชน์ของการประเมินผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรทุกขนาด ทุกประเภท

3.2.5 การประเมินวงจรของผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment)

การประเมินวงจรของผลิตภัณฑ์นั้นเป็นวิธีการอันหนึ่งที่ได้รับการพัฒนาในปัจจุบัน เพื่อใช้ในการนี้ มาตรฐานดังกล่าวครอบคลุมการพิจารณาคุณลักษณะทางด้านสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การบริโภค รวมไปถึงการกำจัดขั้นสุดท้าย โดยอนุกรมมาตรฐานฉบับนี้ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ดังนี้

ISO 14040 คือ หลักการและขอบเขตของการประเมินผลวงจรอายุผลิตภัณฑ์

ISO 14041 คือ วิธีการในการกำหนดเป้าหมายและขอบเขตของการประเมินวงจรของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งวิธีการจัดทำรายการปัจจัยที่ใช้ในกระบวนการผลิต / บริการ และผลที่ได้จากกระบวนการ

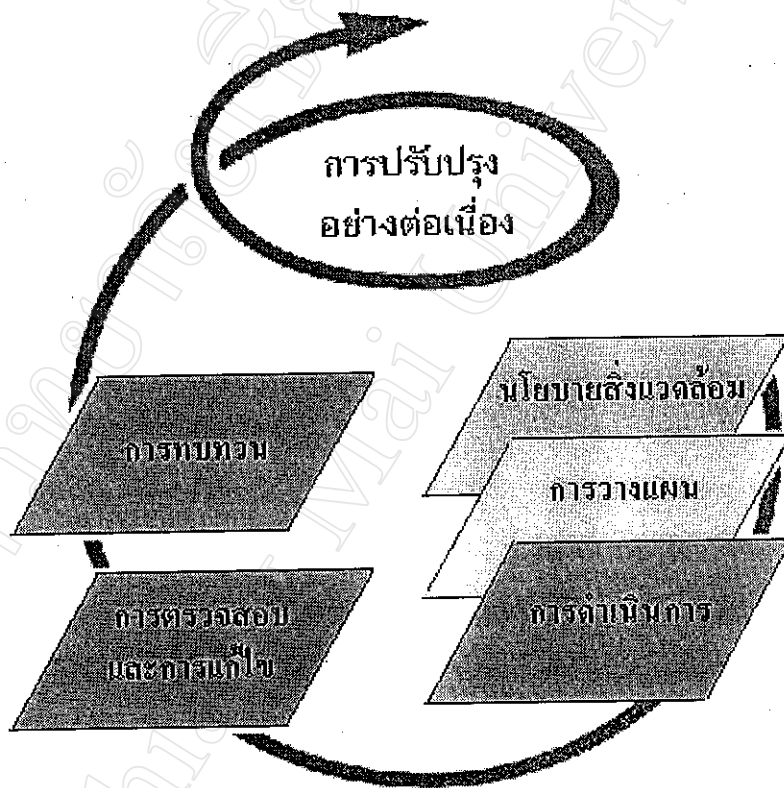
ISO 14042 คือ วิธีการในการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของรายการปัจจัยที่ใช้ในกระบวนการผลิต / บริการ และผลที่ได้จากกระบวนการ

ISO 14043 คือ วิธีการในการวิเคราะห์ ประเมินผลเพื่อนำผลของการประเมินวงจรผลิตภัณฑ์ไปใช้

หลักการของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001

ระบบการจัดการ ISO 14001 เป็นระบบการจัดการที่ต้องการการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งตรงกับแนวความคิดของ บริษัท เปี่ยมพงศ์สานต์ ในเรื่อง Sustainable Development ที่กล่าวว่า เป็นการพัฒนาที่นำทรัพยากรทั้งหมดมาจัดการเพื่อให้เกิดความอยู่ดีกินดี ภายใต้ขีดจำกัดทางนิเวศน์ หรืออาจกล่าวได้ว่า ISO 14001 เป็นระบบการจัดการแบบวัฏจักรที่ไม่หยุดนิ่ง ซึ่งจะหมุนเป็นวัฏจักรไปเรื่อยๆ ดังแผนภาพที่ 2-2

แผนภาพที่ 2-2 หลักการของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในองค์กร : ISO 14001

ที่มา : สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม :

<http://www/tisi.go.th/14000/14000.html>.

ข้อกำหนดของ ISO 14001¹⁸

ระบบมาตรฐาน ISO 14001 มีข้อกำหนด (Clause หรือ Elements) เพื่อใช้ในการสร้างระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในองค์กร ประกอบด้วยหัวข้อและรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ข้อกำหนดทั่วไป (General Requirements)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.1)

“องค์กรต้องจัดตั้งระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมขึ้นมาให้สอดคล้องตามข้อกำหนดทั้งหมดของข้อ 4 ในมาตรฐาน ISO 14001 และต้องมีการนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องอย่างสม่ำเสมอ”

1. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Policy)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.2)

ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรจะต้องกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นมา เพื่อให้มั่นใจว่า

1. เหมาะสมกับลักษณะธุรกิจ ขนาด ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ และบริการขององค์กร
2. รวมถึงความมุ่งมั่นที่จะมีการปรับปรุงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ และป้องกันปัญหามลพิษ
3. รวมถึงความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนด กฎระเบียบต่างๆ รวมถึงข้อกำหนดต่างๆ ที่องค์กรเป็นสมาชิก
4. กำหนดกรอบในการตั้งและทบทวนวัตถุประสงค์และเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม
5. กำหนดนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษร มีการนำนโยบายไปปฏิบัติจริง และดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ พร้อมอธิบายหรือสื่อให้พนักงานได้เข้าใจนโยบายนั้นๆ
6. มีพร้อมไว้สำหรับสาธารณชนเพื่อตรวจสอบหรือขอได้

2. การวางแผน ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.3)

2.1 ลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Aspects)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.3.1)

องค์กรต้องกำหนดวิธีการในการค้นหา วิเคราะห์ลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อมของกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือบริการ ที่จะนำมาประเมินดูว่าลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น ประเด็นใดบ้างที่จะ

¹⁸ สุเทพ ธีรศาสตร์, ISO 14000 มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม (กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2541) : หน้า 12-3 – 12-167.

ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ (Significant Impacts) เพื่อให้สามารถควบคุมหรือผลักดันทางอ้อมต่อลักษณะปัญหาเหล่านั้น องค์กรจะต้องพิจารณาลักษณะปัญหาที่สำคัญเหล่านั้นมาตั้งเป็นวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการแก้ไข ขณะเดียวกันจะต้องคอยปรับข้อมูลให้สอดคล้องตามเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ

2.2 กฎหมายและข้อกำหนด กฎระเบียบอื่น ๆ (Legal and Other Requirements)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.3.2)

องค์กรจะต้องกำหนดให้มีวิธีดำเนินการค้นหา รวบรวมข้อกำหนด กฎระเบียบต่างๆ ที่จัดให้มีหรือสามารถค้นหาได้อย่างสม่ำเสมอนี้จะต้องเป็นข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือบริการขององค์กรเอง

2.3 วัตถุประสงค์และเป้าหมาย (Objectives and Targets)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.3.3)

องค์กรต้องกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายเป็นลายลักษณ์อักษรในแต่ละส่วนกิจกรรมและแต่ละระดับภายในองค์กร เมื่อกำหนดและพิจารณาการตั้งวัตถุประสงค์ องค์กรจะต้องพิจารณาข้อกำหนดและกฎระเบียบ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ความพร้อมด้านการเงิน กระบวนการ ความต้องการทางธุรกิจ และในทัศนะของผู้เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์และเป้าหมายจะต้องสอดคล้องกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมรวมถึงการป้องกันปัญหามลพิษ เมื่อกำหนดขึ้นมาจะต้องมีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ

2.4 แผนกิจกรรม / โครงการด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Management Program)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.3.4)

องค์กรจะต้องกำหนดแผนการเพื่อแสดงการที่จะบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายซึ่งจะต้องรวมถึง

1. การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในแต่ละแผนกหรือส่วนและแต่ละระดับขององค์กร
  2. วิธีการ ระยะเวลาที่จะดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- ถ้าหากโครงการเกี่ยวข้องกับการพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือบริการ แผนการจะต้องมีการปรับให้สอดคล้องกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3. การนำไปปฏิบัติและกระบวนการ ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.4)

3.1 โครงสร้างการจัดการและหน้าที่ความรับผิดชอบ (Structure & Responsibility)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.4.1)

บทบาท อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบจะต้องระบุอย่างชัดเจน มีการกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร และกระจายให้เข้าใจเพื่อที่จะได้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ฝ่ายบริหารจะต้องจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในการที่จะปฏิบัติและควบคุมระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรในที่นี้หมายถึงทรัพยากรบุคคล ความชำนาญเฉพาะ เทคโนโลยี รวมถึงทรัพยากรทางการเงินด้วย

ผู้บริหารสูงสุดจะต้องแต่งตั้งตัวแทนฝ่ายบริหารขึ้นมาโดยเฉพาะ อาจจะมีหลายคนช่วยก็ได้ และไม่ว่าผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งมีงานหน้าที่ความรับผิดชอบอื่นอยู่ด้วยก็ตามจะต้องไม่มีผลต่องานที่มอบหมายให้เป็นตัวแทนฝ่ายบริหารและผู้บริหารจะต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อที่จะ

1. จัดให้มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมตามข้อกำหนดของ ISO 14001 นำระบบไปปฏิบัติให้มีประสิทธิผลอย่างสม่ำเสมอ
2. รายงานผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อที่จะได้มีการทบทวน ปรับปรุงระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ

3.2 การอบรม สร้างจิตสำนึก และขีดความสามารถ (Training Awareness and Competence)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.4.2)

องค์กรจะต้องระบุหรือวิเคราะห์แจ่มแจ้งว่าบุคลากรใดบ้างสมควรจะได้รับการอบรมอะไร โดยบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่อันมีส่วนเกี่ยวข้องกับลักษณะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ จะต้องได้รับการอบรมอย่างเหมาะสม

จะต้องมีการกำหนดวิธีการที่จะทำให้พนักงานหรือสมาชิกหรือผู้เกี่ยวข้องในแต่ละหน้าที่ต่างๆ ในองค์กรได้ตระหนักถึงสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติให้สอดคล้องตามนโยบาย วิธีการ และข้อกำหนดต่างๆ ของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม
2. ตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ทั้งที่เกิดขึ้นจริงและอาจจะเกิดจากกิจกรรมหรืองานที่ปฏิบัติ และตระหนักถึงความสำคัญในการปรับปรุงงานในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบ
3. ตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของพนักงานนั้นๆ ที่จะช่วยทำให้บรรลุตามนโยบาย สอดคล้องตามวิธีการและข้อกำหนดของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเตรียมความพร้อมและตอบสนองเหตุการณ์ฉุกเฉิน
4. ตระหนักถึงผลที่อาจเกิดจากการที่ไม่ปฏิบัติตามวิธีการต่างๆ ของกระบวนการ

บุคลากรที่ปฏิบัติงานหรือมีหน้าที่โดยตรงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ จะต้องมีความสามารถที่จะปฏิบัติตามหน้าที่นั้นๆ อาจจะทำได้ด้วยการศึกษา การอบรม และ/หรือ ประสบการณ์

3.3 การสื่อสาร และประชาสัมพันธ์ (Communication)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.4.3)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม องค์กร จะต้องจัดทำวิธีการต่างๆ ดังต่อไปนี้และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

1. วิธีการสื่อสารภายในระหว่างและแต่ละระดับ แต่ละส่วนต่างๆ ภายในองค์กร
2. วิธีการรับ บันทึก การตอบสนองต่อข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ที่เป็นการสื่อสารจากผู้สนใจ ผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ที่มาจากภายนอกองค์กร

องค์กรจะต้องพิจารณากระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับลักษณะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมต่อผู้เกี่ยวข้องภายนอกองค์กรและจะต้องมีการบันทึกตัดสินใจด้วย

3.4 เอกสารด้านระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (EMS Documentation)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.4.4)

องค์กรจะต้องจัดทำข้อมูล เอกสาร ที่อาจจะอยู่ในรูปกระดาษ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อแสดงถึง

1. ข้อกำหนดหลักของการจัดการสิ่งแวดล้อมและแสดงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของเอกสารดังกล่าว
2. แสดงถึงความเกี่ยวเนื่องของเอกสารต่างๆ

3.5 การควบคุมเอกสาร (Document Control)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.4.5)

องค์กรจะต้องกำหนดวิธีการควบคุมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน ISO 14001 และดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มั่นใจว่าเอกสารเหล่านั้น

1. อยู่ที่ไหน
2. มีการทบทวน ปรับปรุงตามความจำเป็น และเห็นชอบโดยบุคคลที่มีอำนาจเกี่ยวข้องเป็นระยะๆ อยู่เสมอ
3. เป็นเอกสารฉบับถูกต้องล่าสุดและมีอยู่ในจุดที่จำเป็นต้องใช้งาน
4. เอกสารที่ยกเลิกไม่ได้ใช้งานแล้วจะต้องนำออกจากจุดที่ใช้งาน หรือมีเช่นนั้นก็ต้องหาวิธีที่ป้องกันการใช้งานที่ผิดพลาดของเอกสารที่ยกเลิกแล้ว

5. เอกสารที่ไม่ได้ใช้งานแล้วจะต้องเก็บตามระยะเวลาที่ข้อกำหนดกำหนด หรือตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการใช้งานในช่วงเวลาที่กำหนดอย่างชัดเจน

เอกสารจะต้องชัดเจน ระบุวันที่ (รวมถึงวันที่ที่ปรับปรุงแก้ไข) และอ่านง่าย มีการเก็บรักษา จะระบุเวลาการเก็บที่ชัดเจน การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการเขียน เปลี่ยนแปลงเอกสารต่างๆ จะต้องระบุอย่างชัดเจน

3.6 การควบคุมการปฏิบัติงาน (Operational Control)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.4.6)

องค์กรจะต้องแสดงกระบวนการ และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้วนั้น ซึ่งจะต้องสอดคล้องตามนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมาย องค์กรจะต้องวางแผนกิจกรรมและกระบวนการเหล่านี้รวมถึงการบำรุงรักษาเครื่องจักรเครื่องมือต่างๆ เพื่อให้มั่นใจว่ามีการดำเนินการภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด ดังต่อไปนี้

1. มีการจัดทำวิธีการปฏิบัติเป็นเอกสารที่ครอบคลุมกิจกรรม สถานการณ์ต่างๆ ที่เมื่อหากไม่มีการปฏิบัติและดำเนินการตามวิธีการดังกล่าวแล้ว จะส่งผลทำให้ไม่สอดคล้องตามนโยบายและวัตถุประสงค์ และมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ
2. กำหนดค่าเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ เกณฑ์ของการปฏิบัติลงในวิธีการดังกล่าว
3. มีการจัดทำวิธีการปฏิบัติกับผลิตภัณฑ์หรือบริการ อันเกี่ยวข้องกับลักษณะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่หน่วยงานมีการนำเข้ามาใช้ในหน่วยงานของตนเอง ขณะเดียวกันก็จะต้องมีการสื่อสารวิธีการ ข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องถึงผู้ขาย / ผู้ส่งมอบ / คู่ค้า ด้วย

3.7 การเตรียมพร้อมและตอบสนองเหตุการณ์ฉุกเฉิน (Emergency Preparedness and Response)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.4.7)

องค์กรจะต้องกำหนดวิธีการในการเตรียมความพร้อมและตอบสนองต่อสถานการณ์อุบัติเหตุและสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อที่จะป้องกันและบรรเทาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจจะเกิดติดตามมากับสถานการณ์ดังกล่าว

องค์กรจะต้องทบทวนแก้ไขวิธีการตามความเหมาะสมในส่วนของ การเตรียมความพร้อมและตอบสนองสถานการณ์อุบัติเหตุและฉุกเฉิน โดยเฉพาะในกรณีหลังมีเหตุการณ์อุบัติเหตุและเหตุการณ์ฉุกเฉิน

องค์กรจะต้องมีการซ้อมหรือทดสอบวิธีการที่เกี่ยวข้องเท่าที่จะทำได้

4. การตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุง ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.5)

4.1 การตรวจสอบและการวัดผล (Monitoring and Measurement)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.5.1)

องค์กรต้องกำหนดวิธีการที่เป็นลายลักษณ์อักษรในการตรวจสอบและวัดผลค่าบ่งชี้คุณลักษณะต่างๆ ของกระบวนการและกิจกรรมที่สามารถส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญอย่างสม่ำเสมอ ในการทำงานนี้จะต้องมีการบันทึกข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะสามารถตรวจสอบย้อนถึงที่มาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการ การตรวจติดตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจวัดจะต้องมีการสอบเทียบ และมีการเก็บบันทึกผลตามวิธีการเก็บบันทึก

หน่วยงานจะต้องมีการทบทวนเป็นระยะๆ โดยจัดทำเป็นวิธีการที่เป็นลายลักษณ์อักษรในการทบทวนเกี่ยวกับข้อกำหนด กฎระเบียบต่างๆ

4.2 ข้อบกพร่อง การแก้ไข และการป้องกัน (Nonconformance and Corrective and Preventive Action)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.5.2)

องค์กรจะต้องกำหนดวิธีการในการบ่งบอกความรับผิดชอบและอำนาจในการดำเนินการหาสาเหตุข้อบกพร่อง ดำเนินการในการบรรเทาผลกระทบตามเหตุ หาวิธีการแก้ไขและป้องกัน

การดำเนินการแก้ไขหรือป้องกัน เพื่อจะกำจัดสาเหตุที่มีจริง และอาจจะเป็นสาเหตุของข้อบกพร่องจะต้องเหมาะสม ไม่ทำให้ปัญหาขยายลุกลามมากขึ้น และพอเหมาะกับการผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบนั้นๆ

หน่วยงานจะต้องดำเนินการและบันทึกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นลงในวิธีการที่เป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหากมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการอันเกิดจากการแก้ไขและป้องกันนั้นๆ

4.3 บันทึก (Record)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.5.3)

หน่วยงานต้องกำหนดวิธีการในการบ่งชี้ การเก็บ และการทำลายบันทึกที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม บันทึกในที่นี้ต้องรวมถึง การอบรม ผลการตรวจสอบ และการประชุมทบทวน

บันทึกทางด้านสิ่งแวดล้อมจะต้องชัดเจน ค้นหาได้ง่ายเพื่อที่จะสามารถตรวจสอบได้ถึงกิจกรรมผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เกี่ยวข้อง บันทึกทางด้านสิ่งแวดล้อมจะต้องมีการเก็บและรักษาที่สามารถเรียกดูได้ง่าย และป้องกันการเสียหาย เสื่อมสลาย หรือสูญหาย ระยะเวลาการเก็บจะต้องกำหนดและบันทึกไว้อย่างชัดเจน

4.4 การตรวจสอบระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Management System Audit)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.5.4)

หน่วยงานจะต้องกำหนดแผนการและวิธีการในการตรวจสอบระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นระยะๆ

1. เพื่อจะตรวจสอบดูว่าระบบการจัดการที่มีอยู่นั้น

-สอดคล้องตามแผนของระบบการจัดการหรือไม่ รวมถึงสอดคล้องตามข้อกำหนดของ ISO 14001 หรือไม่

-ระบบมีการนำไปปฏิบัติและดำเนินการอย่างสม่ำเสมอหรือไม่

2. เพื่อที่ผลของการตรวจสอบจะได้เป็นข้อมูลให้ฝ่ายบริหาร

แผนการตรวจสอบรวมถึงกำหนดการจะต้องขึ้นอยู่กับความสำคัญของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและผลการตรวจสอบที่ผ่านมา เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น วิธีการตรวจสอบจะต้องครอบคลุมขอบเขตการตรวจสอบ ความถี่ วิธีการ และหน้าที่ความรับผิดชอบ ข้อกำหนดสำหรับการตรวจสอบและการรายงานก็จะต้องชัดเจนด้วย

5. การทบทวนโดยฝ่ายบริหาร (Management Review)

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 (ข้อ 4.6)

ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรจะต้องมีการทบทวนระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมตามช่วงเวลาที่เห็นว่าเหมาะสม เพื่อให้มั่นใจว่ามีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพียงพอ และมีประสิทธิผล ในกระบวนการทบทวนจะต้องมีการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นที่จะใช้พิจารณาทบทวน และต้องมีการบันทึกการประชุมทบทวนนี้ด้วย

ในการประชุมควรมีหัวข้อว่าสมควรจะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย วัตถุประสงค์ และผลการตรวจสอบระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ต่างๆ และมีการปรับปรุงอยู่เสมอหรือไม่

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

สิ่งแวดล้อม (Environment) หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบๆ หรือแวดล้อมองค์กรที่ตั้งอยู่รวมถึง อากาศ น้ำ พื้นดิน ทรัพยากรธรรมชาติ พืช สัตว์ มนุษย์ และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ เหล่านี้ (คำว่ารอบๆ หรือแวดล้อมองค์กร ขยายความถึงระดับโลกด้วย)

ลักษณะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Aspect) หมายถึง ประเด็นปัญหาอันเกิดจากส่วนของกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือบริการขององค์กรที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ลักษณะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ (Significant Aspect) หมายถึง ลักษณะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบรุนแรง (โดยมีตัวเปรียบเทียบ) หรือเด่นชัด

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในแง่บวกและลบ เป็นบางส่วนหรือทั้งหมดอันเกิดจากกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ และบริการขององค์กร

ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Management System) หมายถึง ส่วนหนึ่งของระบบการจัดการทั้งหมดที่รวมถึง โครงสร้างขององค์กร แผนกิจกรรม หน้าที่ความรับผิดชอบ การปฏิบัติ แนวทาง กระบวนการ และทรัพยากร สำหรับการพัฒนา ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

การตรวจสอบระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Management System Audit) หมายถึง กระบวนการตรวจสอบอย่างมีระบบและมีเอกสารหลักฐานประกอบเพื่อประเมินตามหลักฐานว่า ระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมบรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนดขององค์กรและแจ้งผลให้ระดับบริหารทราบ

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Policy) หมายถึง ถ้อยแถลงขององค์กรที่แสดงถึงความมุ่งมั่นและหลักการ แนวทางที่สอดคล้องกับภาพรวมของการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร ซึ่งเป็นกรอบในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Objective) หมายถึง เป้าหมายรวมทางด้านสิ่งแวดล้อมที่กำหนดจากกรอบนโยบาย ซึ่งองค์กรจะกำหนดเป้าหมายเพื่อบรรลุขององค์กรเอง ซึ่งควรจะสามารถตรวจวัดได้

เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Target) หมายถึง รายละเอียดของค่าที่แสดงผลทางด้านสิ่งแวดล้อมที่สามารถตรวจวัดได้เท่าที่ทำได้ขององค์กรหรือบางส่วนขององค์กร โดยนำมาจากวัตถุประสงค์ เป็นค่าที่ตรวจได้ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์

ผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance) หมายถึง ค่าที่แสดงผลทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ตรวจวัดได้ของการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมลักษณะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร

ผู้เกี่ยวข้อง (Interested Party) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมจากองค์กร

องค์กร (Organization) หมายถึง บริษัท นิติบุคคล วิชาชีพ สถาบันบางส่วนหรือทั้งหมด หรือเป็นกลุ่ม, เอกชน, มหาชน ที่ครอบครองงานกิจกรรมงานต่างๆ และการบริหาร จัดการ สำหรับองค์กรที่ประกอบด้วยหลายๆ ธุรกิจ หรือกิจกรรม หรือส่วน อาจจะรวมหมายถึงเป็นหนึ่งองค์กรได้

การป้องกันมลพิษ (Pollution Prevention) หมายถึง การดำเนินการกับกระบวนการปฏิบัติ วัสดุ วัตถุ ผลิตภัณฑ์ที่สามารถป้องกัน ลด หรือควบคุมมลพิษ อาจรวมถึงการนำกลับมาแปรรูปใหม่ บำบัด เปลี่ยนกระบวนการ ควบคุมกระบวนการ ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้วัตถุหรือวัสดุทดแทน ผลดีอันอาจจะเกิดจากการป้องกันมลพิษรวมถึงลดผลกระทบ เพิ่มประสิทธิภาพ และลดค่าใช้จ่าย

บริษัทจดทะเบียน (Certified Body) หมายถึง องค์กรที่สามารถให้การจดทะเบียนรับรองระบบมาตรฐาน ISO 9000 หรือ ISO 14000 และเป็นบริษัทที่ได้รับการรับรองโดยสถาบันการรับรองแห่งชาติ (National Body of Accreditation)